

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Проблема забезпечення національної безпеки викликає сьогодні серйозну заклопотаність громадських і державних діячів, учених, усіх громадян України. Багатоаспектність і комплексність цієї проблеми зробили її предметом дослідження фахівців практично всіх галузей наукового знання: техніки, філософії, соціології, права, психології, економіки, математики, екології, біології, охорони здоров'я та ін. Багато хто вважає, що розуміння проблем національної безпеки радикально змінилося за останнє двадцятиріччя у зв'язку із посилення останнім часом терористичних актів. Стало очевидним усьому світові, що колишні концептуальні й військово-політичні підходи розв'язання проблем національної безпеки багато в чому застаріли, не відповідають потребам сучасних завдань [5, с. 211].

Людство вступило в третє тисячоліття, обтяжене безліччю проблем. Серед них найбільш гострими є: міжнародний тероризм, численні регіональні і міжетнічні конфлікти, екологічна, сировинна, продовольчі проблеми, поширення наркоманії та СНІДу, що у сукупності з іншими глобальними проблемами ставлять людство на грань виживання. У свою чергу життєво важливий вплив на долі світу, людської цивілізації в цілому в ХХІ ст. можуть справити результати соціальної і політичної трансформації країн (серед яких перебуває й Україна), що здійснюють важкий перехід від тоталітаризму до демократії. Дійсно, у процесі трансформації зараз знаходиться четверта частина території планети, яка володіє гігантським людським, промисловим, культурним та військовим потенціалом, що може бути використаний як на благо, так і на зло людства [2, с. 9].

Зрозуміло, що підходи та уявлення про систему забезпечення національної безпеки потрібно змінювати, у тому числі й законодавчу базу, у якій розглядаються порядок дій і заходи щодо забезпечення національної безпеки. Вона є основою для конструктивної взаємодії органів державної влади, організацій і суспільних об'єднань для захисту національних інтересів України і забезпечення безпеки особи, суспільства і держави.

Сьогодні теорія національної безпеки проходить етап активного формування та динамічного розвитку. Пошук надійних теоретичних засад організації системи стратегічного планування у сфері національної безпеки потребує її розгляду з погляду застосування найзагальніших політико-правових методів та інструментів діяльності держави, побудованих на базових принципах комплексності та системності,

спрямованих на досягнення найвищого рівня національної безпеки [1, с. 321].

Варто говорити про те, що проведення системного дослідження місця та функції конфліктів у транзитивний період розвитку дозволить мінімізувати неминучі негативні наслідки конфліктогенних процесів в умовах демократизації соціально-політичного, економічного і духовного життя суспільства.

Соціально-філософський аналіз двох типів соціальних систем — тоталітаризму і демократії (за способом виникнення, характером соціальної взаємодії, характером взаємозв'язків із зовнішнім середовищем і поміж внутрішніми елементами, головними методами розв'язання соціальних суперечностей, впливом конфліктів на соціум та ін.) дає змогу зробити висновок про їхню несумісність, а тому неможливість безпосереднього переходу від одного типу суспільства до іншого. Тому всі соціуми, що трансформуються від тоталітаризму до іншої системи суспільно-політичного буття, закономірно зобов'язані пройти особливий трансформаційний (перехідний) період. Причому поняття перехідності тут слід розуміти не як просту номінацію етапу трансформації соціуму, а як особливий стан соціальної системи, що має самодостатнє значення [2, с. 5].

Невдачі останніх років у державотворчій сфері спричинили розчарування населення у проголошених ідеалах та цінностях, піддали сумніву вже не можливість створення правової держави, а доцільність такого орієнтиру взагалі. Остання тенденція унеможливує ефективне правове виховання, засноване на демократичних принципах [3, с. 30].

Варто зазначити, що всі нинішні думки про національну безпеку України задані духом неопозитивізму, його логікою, є часто несвідомою тематизацією позитивізму, а тому не мають прямого, метафізичного відношення до української національної безпеки, не стосується її суті, її підміняють різними "умовами", "ризиками", "зовнішнім" для неї політичним, соціальним, культурологічним знанням. У всіх сучасних суспільно-політичних "бійках", що мають суто прагматичний характер, з приводу трактування поняття "національна безпека" забута українська філософія та її предмет: українське людське буття. Філософія закликає "національну безпеку" до ясної, глибокої, творчої самосвідомості: як на рівні особи, що діє в цій сфері, так і на рівні суспільства в цілому. І лише філософія може засвідчити її національне вимірювання [4, с. 132].

Отже, останнім часом для всього всесвіту, а особливо країн, які знаходяться в перехідному стані, гостро стоїть питання загрози національній безпеці. Чим більш еволюціонує людство тим більш глобальних проблем воно долає, в той же час, як не прикро з'являються інші проблеми всесвітнього масштабу у зв'язку із розвитком науки і техніки. Основними з них є загроза тероризму, екологічні та продовольчі проблеми, активне поширення небезпечних захворювань, озброєнні

конфлікти. Проблеми цього виду становлять загрозу навіть розвинутим країнам. Що ж до країн які знаходяться в розвитку своєї державності їх населення стурбовано станом безпеки своєї Вітчизни.

Література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : Вибр. наук. праці / О. С. Власюк. – К. : НІСД, 2016. – 528 с.
2. Данильян О. Г. Місце та функції конфліктів у трансформаційний період розвитку суспільства / О. Г. Данильян // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. - 2014. - № 2. - С. 5-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2014_2_3
3. Данильян О.Г. Проблема взаємовпливу правового виховання і державотворчого процесу: українські реалії /О. Г. Данильян, О.В. Петришин// Вісник Академії правових наук України. 2010 р. №1(60). - X. : Право, 2010. - С. 28-38.
4. Національна безпека України в етно-ментальному та міжнародному вимірах: монографія/ О.Г. Данильян, О.П.Дзюбань, Ю.Ю. Калиновський, Н.І. Моїсеєва – Харків, 2004 – 274 С.
5. Правові основи формування і функціонування органів державної влади у контексті євроінтеграції: монографія/ Нац. Акад.правових наук України, НДІ держ.буд-ва та місц.самоврядування, Нац.юрид.акад. України ім. Ярослава Мудрого; за ред. Ю.П. Битяка, О.Г. Данильян – Харків: Право, 2010 -384 С.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Кафедра філософії

ФІЛОСОФІЯ І ПРАВО

Тези доповідей
XV Міжнародної наукової конференції
аспірантів та студентів
(23 травня 2019 року)

Харків
«Право»
2019

УДК 340.12

Ф56

Організаційний комітет:

Голова – А. П. Гетьман, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Члени: О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії; С. Б. Жданенко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; І. І. Коваленко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; Г. В. Коваленко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри філософії

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції

Філософія і право : тези доп. XV Міжнар. наук. конф. аспірантів та студентів (23 трав. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. – 406 с.

ISBN 978-966-937-721-0

У пропонованій до уваги читачів збірці тез і повідомлень XV Міжнародної наукової конференції аспірантів та студентів «Філософія і право» висвітлюється широке коло як загальнофілософських проблем, так і різноманітних аспектів філософії права. Певна частина матеріалів конференції розвиває і поглиблює філософські уявлення у царині правової онтології, правової антропології, теорії правових цінностей, теорії пізнання права та інституційного виміру права. Деякі напрацювання містять спроби не тільки по-новому підійти до осмислення вже достатньо розробленої проблематики, а й виявляються кроком на шляху пізнання раніше не відрефлектованого шару правової реальності. У цьому сенсі зміст нижченаведених тез засвідчує зацікавленість майбутніх фахівців права у більш глибокому теоретичному освоєнні тих феноменів правової реальності, пізнання яких є умовою розв'язання нагальних практичних завдань правотворчого й правозастосовного характеру в контексті гідного виконання професійної місії у розбудові правової державності в Україні.

УДК 340.12

Адреса редакційної колегії:

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-721-0